

«Тасдик мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии Данғара

Хайрзода Қ.Ш.

«23» _____ соли 2023

Тақризи

муассисаи пешбар ба диссертатсияи номзодии унвончӯ Исмоилова Муборакби Кенжаевна дар мавзуи “Асосҳои илмӣ-методологии ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён дар раванди машғулиятҳои амалӣ аз фанни химия”, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.08.02- Назария ва методикаи фанҳои табиӣ, таҳсилоти касбӣ (химия)

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисосҳо ва самти илм, ки аз рӯи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Диссертатсияи номзодии унвончӯ Исмоилова Муборакби Кенжаевна дар мавзуи “Асосҳои илмӣ-методологии ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён дар раванди машғулиятҳои амалӣ аз фанни химия”, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.08.02- Назария ва методикаи фанҳои табиӣ, таҳсилоти касбӣ (химия), ки аз рӯи он ба Шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ташкили шурои якдафъаина» аз 1-уми марти соли 2023, №48/х.я ҳуқуқи қабули диссертатсия барои ҳимоя дода шудааст, мутобиқат менамояд. Инчунин, диссертатсияи мазкур аз рӯи мазмуну мундариҷаи худ бо шиносномаи ихтисоси 13.00.08.02- Назария ва методикаи фанҳои табиӣ, таҳсилоти касбӣ (химия) мувофиқат менамояд.

Мубрам будани мавзуи диссертатсия. Мубрамияти мавзуи тадқиқотии мазкур, қабл аз ҳама, аз сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи маориф, хусусан, мавриди таваҷҷуҳи ҳоссаи Ҳукумати ҷумҳурӣ қарор гирифтани омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ бармеояд. Дарк ва фаҳмиши мафҳумҳои асосӣ, қонунҳо, назарияҳо ва забони химиявӣ имкон медиҳанд, ки моддаҳои химиявӣ ва ходисаҳо ошкор карда шуда, рафти эҳтимолии равандҳои химиявӣ

пешгӯӣ карда шаванд. Донишҷӯ дар фаъолияти маърифатӣ ва амалии худ, ки бевосита ба химия алоқаманд аст, ҳамеша ба овардани далелҳо, мафҳумҳо ва қонунҳои химиявӣ таъҷиб мекунад. Маврид ба зикр аст, ки дар раванди азхудкунии донишҳо доир ба химия қобилияти маърифатии донишҷӯён инкишоф меёбад. Аз худ намудани назарияи нави мукамалтару мураккабтар, ки маҳз тавассути амалия, аз ҷумла ширкати донишҷӯён дар дарсҳои амалии фанни химия ҳосил мешавад, маънои онро дорад, ки донишҷӯӣ низ ба зинаи нави тафаккур баромада, низоми нави фаъолияти маърифатиро аз худ намудааст. Дар ин замина таҳқиқи масъалаи ташаккули шавқу завқ ва фаъолияти таълимию маърифатии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар раванди гузаронидани машғулияти амалӣ аз фанни химия аҳамияти муҳим пайдо мекунад.

Тавре ки маълум аст, имрӯз масъалаи омӯзиши фанҳои табиатшиносию дақиқ дар маркази тавачҷуҳи Ҳукумати ҷумҳурӣ қарор дошта, барои таъмини рушду нумуи соҳаи мазкур тадбирҳои муҳими давлатӣ амалӣ карда мешаванд. Қиҳати амалӣ намудани сиёсати давлатӣ доир ба рушди илмҳои табиатшиносию дақиқ ва таъмини рушди илмҳои соҳаи мазкур бо қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон “Барномаи рушди илмҳои дақиқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи солҳои 2005-2008” ва “Барномаи рушди илмҳои табиатшиносӣ, риёзӣю техникӣ барои солҳои 2010-2020” ва дигар санадҳои расмӣ давлатӣ ба тасвиб расиданд, ки бешубҳа дар ин марҳилаи рушди ҳаёти иқтисодию иҷтимоии кишвар дорои аҳамияти муҳим мебошанд.

Аз ин рӯ, ҳамчун мавзӯи диссертатсионӣ интихоб шудани масъалаи “Асосҳои илмӣ-методологии ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён дар раванди машғулиятҳои амалӣ аз фанни химия” мубрам ва зарур арзёбӣ шуда, он барои амалӣ намудани сиёсати давлатӣ дар ин самт мусоидат хоҳад кард.

Саҳми шахсии докталаби дарачаи илмӣ дар омӯзиши масъалаи мазкур аз он иборат аст, ки ӯ самтҳои илмӣ, назариявӣ, методологӣ,

педагогию дидактикӣ, дар таҳия ва мураттабсозии модели (амсилаи) мавзуи диссертатсия, тавсифу таҳлил ва амалигардонии ин раванд, ҷанбаҳои истифодаи технологияи иттилоотӣ-коммуникатсионии муосир дар ҷараёни таълими химия, қорбасти масъалаҳои методҳои таълим дар бахшҳои ихтисосҳои химия-биология, химия-экология, биология-экология ва биология-химияи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии омӯзгорӣ ва тавсифу санҷиши натиҷаҳои ниҳоии самараноки раванди таълимро асоснок намудааст.

Мақсади таҳқиқот ин қорқард ва татбиқи ҷанбаҳои назариявии масъалаи асосҳои илмӣ- педагогӣ баҳри баланд бардоштани ташаккули фикрронӣ ва фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён дар ҷараёни машғулияти амалӣ аз фанни химия маҳсуб мешавад. Барои амалӣ намудани мақсади умумию асосии таҳқиқоти илмӣ зарурати ҳалли вазифаҳои зерин ба миён меоянд:

-қорқарди ҷанбаҳои назариявии асосҳои педагогии ташаккули шавқу завқи донишҷӯён дар машғулияти амалӣ аз фанни химия;

-таҳлил ва ҷамъбасти адабиёти педагогӣ, дидактикию химиявӣ оид ба проблемаи таҳқиқотӣ, ҳулоса, муқоиса, банизомдарорӣ, моделсозӣ, ва таҷрибавӣ;

-таҳлили фаъолияти педагогии омӯзгорон дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, мушоҳида, саволнома-анкетаҳо, суҳбат, озмоиши педагогӣ ва равандҳои омӯзиши фанни химия;

-аз нигоҳи педагогӣ ва методӣ асоснок намудани дониш, малака ва маҳорати таълимию маърифатии донишҷӯён дар раванди гузаронидани машғулияти амалӣ ва озмоишӣ аз фанни химия, бо истифода аз технологияи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ;

-муайян намудани нақши роҳу усулҳо ва методҳои таълим дар ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён дар раванди гузаронидани машғулияти амалӣ, таҷрибавӣ ва озмоишӣ аз сикли фанҳои химия;

-коркард ва чамъбасти натиҷаҳои ниҳии озмоишҳои педагогии гузаронидани тест барои муайян намудани ҳолати муташаккилии таълимӣ-маърифатии донишҷӯён доир ба гузаронидани машғулияти амалӣ, таҷрибавию озмоишӣ ва инъикосу баррасии натиҷаҳои таҳқиқоти гузаронидашуда.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот аз дарёфти роҳу усулҳо ва методҳои таълими анъанавӣ ва муосири педагогиро методӣ дар заминаи самтҳои назариявӣ ва технологияи модели (амсилаи) таҳқиқот доир ба ҷанбаҳои ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён, рушду инкишофи қобилияти ҳустуҷӯию эҷодӣ, тафаккури эҷодии онҳо дар ҷараёни омӯзиши сикли фанҳои химия иборат мебошад. Инчунин, таҳия ва мурағабсозии иҷрои вазифаҳо, мундариҷа, мақсад, марҳалаҳои пажӯҳишу озмоишҳои педагогӣ, тавсифи принципҳои таълим, татбиқи натиҷаҳои ниҳии озмоишҳои (экспериментӣ) педагогиро, дар раванди омӯзиши фанҳои химия дар бар мегирад.

Дарҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот натиҷаҳои ниҳии таҳқиқот, истифодаи маҷмуи методҳо, роҳу усулҳо, ки ба объект, мақсад, вазифаҳо, самтҳои илман асоснокӣ модели (амсилаи) таҳқиқот мувофиқат менамоянд ва пайдарпайии мантиқи омӯзишу гузаронидани машғулияти амалӣ, таҷрибавӣ-озмоишӣ бо истифода аз методҳои таълими анъанавӣ (анкетакунонӣ, тестҳои таҳассусӣ, қорҳои хаттӣю санҷишӣ, суҳбатҳои шифоҳӣ) ва методҳои муосир (истифодаи технологияи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ, мултимедӣ, компютер, ноутбук, тахтаҳои электронӣ, тасвири диаграммаҳо, ҷадвалҳо, нақшаҳо ва ғайраҳо) дар ҷараёни омӯзиши химия зимни гузаронидани озмоишҳои педагогӣ, ҷанбаҳои амалишавии онҳо дар заминаи фарзия ва ғояҳои пешбарандаи пажӯҳиш ба нақша гирифта шуда, муқоисаи натиҷаҳои омории таҳқиқотиро ҳосил намуда, мушоҳидаҳои иловагии педагогии дар ҷараёни таълими фанҳои химия дар марҳалаҳои таҳқиқоти педагогии

дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии омӯзгорӣ гузаронидашударо таъмин менамояд.

Тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия. Автореферат ва корҳои илмие, ки дар мавзӯи таҳқиқотӣ нашр гардидаанд, мазмуни асосии диссертатсияро ба таври зарурӣ инъикос менамоянд. Нуқтаҳои асосии таҳқиқот дар 4 дастури методӣ, 6 мақолаҳои илмии дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 6 мақолаи дар нашрияҳои гуногун нашргардида инъикос ёфтаанд.

Методика ва натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар чараёни омӯзиши химия, дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии омӯзгории вилояти Хатлон, кафедраи химия ва методикаи таълими он Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ муҳокима ва баррасӣ карда шудаанд. Ҳамчунин, натиҷаҳои асосии кори таҳқиқотӣ дар маҷаллаҳои Паёми ДМТ, Паёми ДДОТ ба номи С.Айнӣ, Паёми ДДБ ба номи Н. Хусрав, Паёми ДДК, дар васоити таълимӣ-методӣ, конференсияҳои ҷумҳуриявӣ илмӣ-назариявӣ ва ғайраҳо инъикос ёфтаанд.

Диссертатсия аз муқаддима, ду боб, шаш зербоб, хулосаҳои бобҳо дар алоҳидагӣ, хулосаи умумӣ ва рӯйхати адабиёт иборат аст.

Боби аввали диссертатсия – «**Асосҳои назариявӣ ва методологии тайёр намудани донишҷӯён дар раванди гузаронидани машғулиятҳои амалӣ аз фанни химия**» аз се зербоб ва хулоса иборат буда, дар он масъалаҳои асосҳои педагогӣ-психологии ташаккули шавқу завқи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, ҳангоми гузаронидани корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ дар дарсҳои химия, нақш ва мақоми машғулияти озмоишӣ-таҷрибавии химиявӣ дар ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён, роҳу усулҳои гузаронидани машғулияти озмоишӣ-таҷрибавӣ аз фанни химия – асоси ташаккули

фаъолияти таълимӣ ва нерӯи зеҳнии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии омӯзгорӣ мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор дода шудаанд.

Дар зербоби якум **“Асосҳои педагогӣ-психологии ташаккули шавқу завқи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, ҳангоми гузаронидани корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ дар дарсҳои химия”** таъкид мегардад, ки касби омӯзгорӣ яке аз рисолати пешаҳост, ки тавассути он рушду ташаккули заминаи ҷаҳонбинии илмии насли навраси ояндасозу бунёдкунандаи ояндаи ҷомеа баррасӣ мегардад. Аз ин рӯ, дар назди омӯзгорони муассисаҳои тобеи зинаҳои гуногуни соҳаи маорифи мамлакат, вазифаҳои басо душвору масъулиятнок, яъне таълиму тадриси мутахассисони дорои донишҳои касбӣю дунявӣ ва аз ҷиҳати идеявӣю сиёсӣ бархӯрдор меистад. Аз ин ҷо, омӯзишу таҳқиқи банду қисматҳои силсилабандҳои химия, дар ҷараёни тадриси машғулияти назариявӣ, амалӣ ва озмоишӣ-таҷрибавӣ, асоси ташаккули шавқу завқ, дониш, маҳорату малака ва ҷанбаҳои касбомӯзию касбинтиҳобкунии донишҷӯён махсуб меёбад. (С.18-19)

Зербоби дуюм ба таҳлил ва омӯзиши масъалаи **“Нақш ва мақоми машғулиятҳои озмоишӣ-таҷрибавии химиявӣ дар ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён”** бахшида шуда, дар он нақши химия ҳамчун илми эксперименталӣ-назариявӣ нишон дода шудааст. Қайд мегардад, ки омӯзиши моддаҳо ва равандҳои химиявӣ бо таҳлили далелҳо, ки дар вақти эксперимент ба даст оварда шудаанд, аз ҷиҳати назариявӣ асоснок ва ҷамъбаст карда мешаванд. Агар далелҳоро дар асоси назария ва қонунҳои мавҷуда маънидод кардан мумкин бошад, онҳо барои қавӣ сохтани қонун ва назария хизмат мекунанд. Вале далелҳои шавқовар, ки ба ин назарияҳо маънидод карданашон номумкин бошад, сабабгори пайдо шудани назария ва қонунҳои нав мешаванд.

Дар зербоби сеюми боби мазкур **«Роҳи усулҳои гузаронидани машғулиятҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ аз ҷанбаи химия - асоси ташаккули**

фаъолияту нерӯи зехнии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии омӯзгорӣ» яке аз равандҳои истифодаи ВТТ дар ҷараёни ташкил ва гузаронидани таҷрибаҳои озмоишӣ ба воситаи асбоби графопроекторҳо ба таври зайл шарҳ дода шудааст: масалан, таҷрибаи таъсири метали натрий бо об, усулҳои ҳалшавии моддаҳо, диффузия, таъсири металлҳо бо об, кислотаҳо, хунук кардан, кристаллизатсия, иваз кардани ранги маҳлулҳо ба воситаи фенофталеин ё метилоранҷ, иваз кардани суръати реаксияҳои химиявӣ, катализ, ҳаракати ионҳо дар майдони электрикӣ, электролизи маҳлулҳои обӣ, коррозияи электрохимиявии металлҳо бо таври дақиқу возеҳ тавсир карда шудаанд, ки дар сикли фанҳои химияи мактабӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбии омӯзгорӣ хело ҳам арзишманду бамавқеъ маҳсуб меёбад.

Боби дуввуми диссертатсия **«Машғулиятҳои амалӣ аз фанни химия–асоси ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён»** аз се зербанди аз ҷиҳати педагогӣ, дидактикӣ ва мантиқии пайдарпай иборат буда, дар он шарҳу баёни натиҷаҳои озмоишҳои (буришҳои) педагогӣ дар 3-марҳалаи таҳқиқот (2017-2018, 2019-2020 ва 2020-2021), дар гурӯҳҳои озмоишӣ (эксперименталӣ) ва санҷиши (назоратӣ)-и курсҳои 1,2 ва 3-юми муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгории касбии вилояти Хатлон, аз ҷумла Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ (ДДК), Донишгоҳи давлатии Данғара (ДДБ) ва Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н. Хусрав (ДДБ) оварда шудаанд.

Дар зербоби аввали боби дуюм **«Нақши усулҳои таълим дар ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён дар раванди гузаронидани машғулиятҳои амалӣ-таҷрибавӣ аз фанни химия»**, ҷиҳати тайёр намудани омӯзгорони ояндаи соҳибмаълумоту соҳибкасб дар раванди таълими химияи умумӣ, дар партави «Стратегияи рушди илмҳои дақиқ ва табиатшиносӣ» дар мавриди гузаронидани озмоишҳои педагогӣ дар таълимгоҳҳои олии касбии омӯзгорӣ – Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ (ДДК), Донишгоҳи давлатии Данғара (ДДД),

Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н. Хусрав (ДДБ) аз нигоҳи педагогӣю дидактикӣ масъалаҳои алоқаманд ба модели (амсилаи) мавзӯ, вазифаҳо ва фарзияи таҳқиқот мавриди омӯзиш қорбааст шудааст. Дар баробари ин, нақши қорҳои қурсӣ, рисолаҳои хатм, таҷрибаҳои омӯзгорӣ ва машғулияти беруназаудиторӣ, яъне экскурсияҳоро ҳангоми гузаронидани таҷрибаҳои истеҳсоли ба заводҳои пахтақозакунӣ, равағнақашӣ, нуқтаҳои дорутайёрқунӣ, заводҳои химиявиро дар ташаққули шавқу завқ, фаъолияти таълими-маърифати ва дараҷаи қасбомӯзии донишқӯён бо таври қурра ва асоснок тавсиф қарда шудааст.

Зербоби дуҷоми боби мазқур ба таҳлили масъалаи **«Истиқодаи технологияи иттилоотӣ-қоммуникасионӣ дар қараёни гузаронидани машғулиятҳои амалӣ ва таҷрибаӣ дар дарсҳои химия»** баҳшида шуда, дар он доир ба ташқил, истиқода ва гузаронидани анкетаю қорҳои хаттӣ-санқишӣ доир ба нақши технологияи иттилоотӣ- қоммуникасионӣ (ТИҚ) дар раванди таълими химия, суҳан меравад. Ба андешаи диссертант истиқодаи ТИҚ дар раванди таълими химия, аз қумла тақмили роҳу усулҳо, методҳо, яъне методҳои мултимедӣ (тасвири расмҳо, қадвалҳо, нақшаҳо, диақраммаҳо, қомпютер, интернет ва дигар ВТТ) бо тафсилоти унвонқӯ дар қараёни гузаронидани озмоишҳои педагогӣ, асоси боъътимоди ташаққули шавқу завқ, донишандӯзӣ, маҳорату малақаи донишқӯён ба шумор меравад.

Дар фарқоми зербанди мазқур роҳу усулҳои анкетагузаронӣ бо донишқӯён тариқи қорҳои хаттӣ, саволномаҳои тестӣ аз фанни химияи умумӣ маълум шуд, ки дараҷаи донишҳои технологияи донишқӯёни қурсҳои 1, 2 ва 3-ҷоми гурӯҳҳои озмоишии муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ, бо ҳисоби миёна 78-80% буда, аммо аз они донишқӯёни қурсҳои 1, 2 ва 3-ҷоми гурӯҳҳои санқишии ин таълимоҳҳо, ба ҳисоби миёна 58-60%-ро ташқил менамояд, яъне дараҷаи технологияи иттилоотӣ- қоммуникасионии донишқӯёни гурӯҳҳои озмоишии (эксперименталӣ) Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н. Хусрав дар муқоиса бо дигар таълимоҳҳо (Донишгоҳи

давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ ва Донишгоҳи давлатии Данғара) аз 10-то 12% зиёд мебошад.

Зербоби сеюми боби дуюм «**Натиҷаи ниҳони корҳои таҳқиқотӣ ва истифодаи онҳо дар чараёни омӯзиши сикли фанҳои химиявӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ**» ба омӯзиш, муоина, таҳлил ва корбасти роҳу усулҳо ва методҳои ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯёни курсҳои 1, 2 ва 3-юми гурӯҳҳои озмоишӣ (эксперименталӣ) ва санҷишӣ (назоратӣ) бахшида шудааст. Дар раванди гузаронидани таҷриба ва озмоишҳои химиявӣ дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ, Донишгоҳи давлатии Данғара ва Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н. Хусрав шуъбаҳои химия-биология, химия-экология, биология-экология ва биология-химия дар 3 – марҳала, яъне солҳои 2017-2018, 2019-2020 ва 2020-2021, озмоишҳои (буришҳои) педагогӣ гузаронида шудаанд, ки дар маҷмӯъ дар онҳо 570 нафар донишҷӯ ва 30 нафар омӯзгорону методистони сикли фанҳои химия иштирок намуданд.

Барои муайян намудани дараҷаю меъёрҳои донишазхудкунии донишҷӯёни гурӯҳҳои озмоишӣ (эксперименталӣ) – 295 нафар, гурӯҳҳои санҷишӣ (назоратӣ) – 275 нафар, тариқи «*дараҷаи баланди донишазхудкунӣ*», «*дараҷаи миёна*», «*дараҷаи паст*», озмоишҳо ё экспериментҳои педагогӣ (буришҳои педагогӣ), бо истифода аз саволнома-анкетаҳо (тестҳо), корҳои хаттӣ-санҷишӣ, пурсишҳо ё саволномаҳои шифохӣ, варақа-супоришҳо гузаронида шудаанд, ки намунаи саволномаҳо барои курсҳои 1, 2 ва 3-юм баррасӣ шудаанд.

Дар раванди гузаронидани таҳқиқотҳои озмоишӣ-педагогӣ (буришҳои педагогӣ) бо тариқи таҷрибаҳои химиявӣ, корҳои хаттӣ, тестҳо, пурсишномаҳо дар курсҳои 1,2 ва 3-юми муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ – Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ, Донишгоҳи давлатии Данғара ва Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н.Хусрав гузаронида шудаанд ва натиҷаҳои онҳо дар ҷадвалҳо ва диаграммаҳо нишон дода шудаанд.

Дар раванди гузаронидани озмоишҳои педагогӣ дар гурӯҳҳои озмоишӣ (ГО) ва санҷишӣ (ГС), дараҷаи донишазхудкунии донишҷӯёнро аз рӯйи 3-меъёр, яъне «дараҷаи баланд», «дараҷаи миёна», «дараҷаи паст» тавсиф намуда шудааст.

Натиҷаи таҳқиқоти гузаронидашуда тавассути 12 ҷадвал, 7 диаграмма ва 6 расм баҳогузорӣ карда шудааст.

Дар қисмати хулоса андешаҳои муаллиф доир ба роҳу василаҳои ҳалли мушкилоти мавҷудаи соҳа дар шакли тавсия ва пешниҳодот ҷамъбаст гардидаанд, ки аҳамияти илмию методологии кори мазкурро собит месозанд. Автореферат ва қорҳои нашрии диссертант мазмунӣ асосии рисолаи диссертатсиониро инъикос менамоянд. Шиносоӣ бо рисолаи пешниҳодшуда нишон медиҳад, ки муаллиф дорои қобилият ва малакаи хуби таҳқиқотӣ ва истифодаи методҳои мухталифи таҳлилӣ мебошад. Кори диссертатсионӣ натиҷаи заҳматҳои шахсии муаллиф ва таҳқиқотҳои мустақилонаи ӯ мебошад.

Дар баробари мутобиқати кори диссертатсионӣ ба муқаррароти Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рисола камбудҳои зерин ба назар мерасанд:

1. Дар кори диссертатсионӣ таҳлили санадҳои муҳими давлатӣ, ки бевосита ба рушд ва дастгирии илмҳои табиатшиносӣ ва дақиқ, инчунин, амалӣ намудани навгониҳо дар самти технологияҳои муосир бахшида шудаанд, камтар мушоҳида мешавад. Хуб мешуд, ки диссертант ба таҳлили сиёсати давлатӣ дар самти мазкур тавачҷуҳи бештар зоҳир мекард.

2. Зербанди сеюми боби дувуми рисола “Натиҷаи ниҳони қорҳои таҳқиқотӣ ва истифодаи онҳо дар ҷараёни омӯзиши сикли фанҳои химиявӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ”, ки дар он ҷадвалу диаграммаву рақамҳои зиёд оварда шудааст, таҳлили натиҷагириҳо то андозае мураккаб ва душворфаҳм оварда шудаанд. Дар фаъолияти минбаъдаи диссертант, ки кори диссертатсионӣ шояд дар шакли

монография нашр шавад, зербоби мазкур бояд сода ва барои хонанда фаҳмотар карда шавад.

3. Дар диссертатсия ва автореферати он баъзе хатогихои услубӣ ва имлоӣ ҷой доранд.

Эродҳое, ки оварда шудаанд, ҷузъӣ буда, ба арзиши диссертатсия таъсири ҷиддӣ надоранд.

Бояд зикр намуд, ки таҳқиқоти диссертатсионии мазкур бо дақиқӣ ва возеҳии мафҳумҳо, гузориши проблема, таҳлил ва роҳҳои ҳалли он, ҳадаф, вазифа, фарзия, аҳамияти назариявӣ амалӣ дорои арзиши баланди илмию методӣ мебошад.

Ҳамин тавр, диссертатсияи Исмоилова Муборакби Кенжаевна таҳти унвони «Асосҳои илмӣ-методологии ташаккули фаъолияти таълимӣ-маърифатии донишҷӯён дар раванди машғулиятҳои амалӣ аз ҷанби химия» таҳқиқоти илмӣ анҷомёфта махсус шуда, ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.08.02- Назария ва методикаи фанҳои табиӣ, таҳсилоти касбӣ (химия) мебошад.

Тақриз аз тарафи эксперт, номзади илмҳои химия, и.в. дотсенти кафедраи химияи умумӣ ва таҳлилӣ Раҷабов Сайдалӣ мураттаб шудааст.

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявӣ кафедраҳои педагогика ва психологи, химияи умумӣ ва таҳлилӣ, методикаи таълими таҳсилоти томактабӣ ва ибтидоии Донишгоҳи давлатии Данғара, ки дар он доктараби дараҷаи илмӣ Исмоилова Муборакби Кенжаевна иштирок ва бо маъруза баромад намуд, баррасӣ ва тасдиқ шудааст.

Дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявӣ кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи давлатии Данғара 12 нафар устодону омӯзгорон иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: "тарафдор" - 12 нафар, "бетараф" - нест,
"муқобил" - нест. (Қарори ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии
кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи давлатии Данғара аз
23.05.2023, №8.

Эксперт: номзади илмҳои химия

и.в дотсенти кафедраи химияи умумӣ ва таҳлилий Раҷабов С.

Раиси семинар: номзади илмҳои педагогӣ

муdiri кафедраи педагогика ва психология Гафурова Д.Ҷ.

Муdiri кафедраи химияи умумӣ

ва таҳлилий

Муdiri кафедраи методикаи таълим таҳсилоти Абуали Э.

томактабӣ ва ибтидоӣ Зарифов Н.М.

Котиби ҷаласа: номзади илмҳои педагогӣ Набиев Ҷ.Ғ.

Имзои Гафурова Д.Ҷ., Раҷабов С, ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДД

 Асадуллоева Д. Р.

“ 23 ” 05 2023